

ACC. N:R

M. 10027:1-18.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: *Småland* Upptecknat av: *H. J. Nilsson*
Härad: *Östra* Adress: *Mariannelund*
Socken: *Kvåskult, Karlstorp* Berättat av: *Egna minnen*
Uppteckningsår: *1946* Född år *1865* i *Kvåskult*

Ramsar, ^{räggjor} och småbarnslek av. s. 1-18. Lwf 53.

Barnsak i Barnlekarna

Där ett litet Barn redan var omkring $\frac{1}{2}$ år gammalt så började det att vilja leka, det låg i sin vagg eller säng och fäktade med armarna liksom att få tag i något osynligt. Då det så småningom börjat höllas så blev det att gråta. Men om då Mammor sökte reda på någon enkel ofarlig leksak så gav den lille så stora gråten, leksaken kunde vara en sked eller något band eller en trärelle eller en bråkig tyggenas o.s.v. Då det nu föt mat i önsig omsorgnad så skulle det sova. Nu blev det att vagg och sjunga för att det skulle somna fortare. Vaggan hang i taket i fyra snören, då den nu föt en vyss så gick den länge.

ACC. NR. M. 10027: 2.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Waggarer var av många olika
slag, jag minns en del som min gamla
farmor sjungde för sina yngre systrar
~~blå~~ ~~en~~

Sov å sov å sov om igen,
du hinner nog till vaka, världen å
des andra flåst hinner du nog smaka.
därfor sov å sov om igen å glömma de
vaka. En annan

Wysstull. Helt gylla vät full, då
kommer tre smultra hummar, den
först är ^(den) den andre är ^(den) ja, den 3:je
är Thrästens grå hyrna. Wysstullar.
En annan

Gubben å gumman de skulle mata, vatt
å gumma ho vilde inte mata. Men gubben
tog gumman å slo na i en tall, så tallen
gick upp må mata.

lots

men gummor flög flög upp i var så gla
nu ska ja mata i all min da
båd Lilla Rosa ä Braka.

En annan

Ekornen gick på ängen i slog
med alla sina små drängar,
från kom bråkan med sticka och strå
och råssade höet i strängar,
Hajen kom råssade skatan kom drog
och lille grä hatten kom Råde.

En annan

Kysseri lilla lilla kind, vacker är du, du
är min, mamma bakar en kaka, skulle
jag kakan inte få, skulle jag låta
vadgam stå, lilla den får gräta.

(Den sista berättad av fru Auguste Gustav
(Karlsson), hon är 76 år gammal.)

Barnlekars

Man lekte med de små på alla
sätt då dom blev ledare, mest med
att sjunga ramsor av vad vad som
härst, den lille satt i knäet av pappan
sjungde t x p.

Pysen, Pysen Pysen, dora,
he i de hunda i tiättio Trava,
Tramp Tramp i Trampo.

En annan

Rida Rida Ranka, hästen heter blanka:
Vart ska du rida? till en liten Piga
Vad ska ho. heter? Gunna Margareta,
den tjocka den feta, När ni kom fram
så var då ingen hemma, mer än en
Gumma som satt i en väv å tuggade
Blår. — då det sjöngs så satt barnet
gränsle om pappans kors lagd da Knån.

Barnlekar.

Man satt vid ett ^{bord} hade den lille på bröstet, så började man långt borta på bordet att knappa med fingrarna mot bröstet som när man knappar på ett piano, då man nu kom fram till bröstet så skällade man det på bröstet eller under haken då fick man den lille att skratta.

Det är många barn som tycks för främmande personer sådana är sådant att börja leka med, men det gör ganska bra om man ej tittar den lille i ögonen, det kan man aldrig göra med sådana som blyges för främmande, ty en främmande blick förskräcker ofta den lille. Man kan leka med ett barn genom att hissa det från golvet till taket, å då sjunga
hissar häj - hissar häjjan häjjan.

Barnlekarna i Ramsö.

En annan liten Barnlek var att sitta vid ett bord med den lille, så tog Pappan en slant och eller en knapp i läder under ena handen på bordet, så skulle barnet sedan gissa under vilken hand Knappen låg, i sedan skulle tillam lägga i pappan gissa. Med tändstick = fick dom aldrig leka, ty på den tiden fanns det endast fosforstickor och dom var mycket giftiga i far- = tiga. För Barnlek är dom lika farliga i vår senare tid.

På barnen vänta till så började dom leka själva, då dom kom ut i det fria och dom rätt var ensamma men var det flera så var det bättre.

Småbarnslek

Då småbarnen kom ut på gården
så hittade dom alltid någon sysselsätt-
ning, fanns det något sumpsvatten på
gatan eller i något stenskärr, så blev
det att blanda jord i det och baka ka-
kakor, ä sålta på stenarna att torra.
Vidare pluckade dom samma gamla sön-
derslagarna här ä glaskärl ä tegelkärl
tills dom fick en samling, då hade
dom en hel tekstuga vid en gammal
trästol, vidare gick dom till skogen
och pluckade kottar, sedan inringade
dom ett litet område med klippsten
föreställande en mur kring det lilla
området, inuti detta planerade dom
sina kottar, föreställande, kor, hästar
oxar - får, detta föreställde en landtgård.

Barnleksaker i Ramsar.

På midret och slutet på 1800
talet så fanns det inga leksaker att
köpa till småbarnen, en hel del
leksaker tillverkades i hemmet, såsom
leksaker - kor - lamm - lappar - dockor
ä mer sådant, det tillverkades av
tallbark och trä, barnen fick själva
smickna dem för att förströ tiden,
ofta kläptes figurerna av gräspapper
och målades med Rödkrita eller Blåse,
den målade även med mörka Blåbär
eller med svarta Kornsblår, eller med
svart sårt färgämne som fanns att få,
många färgämnen fanns ej på den
tiden, flickor ville helst göra
sig dockor av klutar och trassor.

Barnlek

Barnen hade många sorters lek-
ar. Så fort dom växte till, dom slog då
närmade Hribbo (musa gömma) vid den
samma lek mins jag en kamsa som man
skulle låsa eller räkna högt medan dom
andre sprang och gjorde sig. Den lydde:

ett å två, Ba me gå
tre å fyra, ba me byta
fem å sex, Hörde well gass.
sju å åtta, plockade pletta.
nio å tio, slipade lila.
elva å tolv, slo näsar i golv.

fär ja gå nu, ja skrek liksom, å
nu blev det att springa kring å leta,
å medan den närmade letade så
hadde den gjorde humnit till räkne-
stället och spöttat för sig å sagt
tvoz på mej.

Barnlekarna och Ramsson

En lek var att gammna ringen, den tillgick så att alla de lebande satte sig antingen i ring eller i raklinje, nu lade alla sina händer flattsades mot varandra och höll dem mellan sina knä, så gick en på golvet framför de sittande, han höll sina händer sammank på samma sätt och mellan sina knä, han en ring eller en knapp eller en slant, denna skulle han osynligt smugla in mellan händerna på någon av de sittande, han ströck sina konstständer händer mellan deras knäständer, i vid ett oöversakat tillfälle så släppte han ner ringen hos någon av de sittande, under det han gick så så sade han vid varje, jag ganner min ring så innerligt väl, o s s.

Gömmor Ringen

da han nu passerat alla så går han tillbaka, är säker vid var och den, under det han stryker sin hand över deras, har du en så gån han så väl. Har du en så gån han så väl etc!

Vi frågade gömmorerna: vem har ringen nu började alla att gissa på varandra. Anna har den, Axel har den, Lisa har den, Oskar har den, osv, nu gällde det att leta hos alla, ty dom hade smuglat den sig emellan, så det var ingen lätt sak att träffa på den, hos den som han slutligen fann, han skulle gömma den nästa gång. ~~Adrian~~ lek blev ofta mycket långsam, men det var ej meningen att det skulle övergå hela sällskapet med att först gömma i sedan leta.

Barnlekar och Ransor

En annan lek var att springa
sista paret ut, det tillgicks så att
två å två ställde sig framför var-
andra å liksom bildade häck, framför
stod en udda, då alla stelt upp så
ropte udden, Sista paret ut nu både
hagel å knut, det ~~par~~ som nu stod
längst efter sprang nu åt var sitt håll
för att åter mötas frammanför, nu
gälde det för udden att fastlaga
en av de springarna, och ställa sig
förest i ledet, och den som nu blev
udda kan fick ropa ut ett annat par
på så sätt kunde den hålla på hur
länge som helst -

Bumlekarn och Rannsok

En annan lek var att kampa till håls, barnen ställdes i en ring, och en stannade utanför, nu började han eller hon springa ringen runt, han slog till en i ryggen, då sprang han ur ringen & sprang åt motsatt håll, nu gälde det att komma först till den tomma platsen i ~~in~~ ringen, den andre fick fortsätta springa och slå en annan i ryggen, och så höll man ^{fram} på, kände att den i samma fick hålla på att springa många omgångar om det var en läsig springare.

I denna lek deltog ofta äldre personer och i synnerhet äldre ungdommar.

Hadde man nu småbarn med, så lät man ju dem alltid komma till hålet först.

Barnlekarna

Som barnen i sin späda ålder alltid fick följa med föräldrarna till kyrkan och söndagarna, så fick dem alltid ett stort intresse av det kyrkliga livet, som blev så intresserad av sång och tal så att då som kom så samlades alla småbarnen och även några äldre på 10-årsaldern för att leka kyrka.

De äldsta som nu hade börjat läsa fick uppträda som präster, om dem ej kunde prädika men om ifr B & O samt utom till sin aftonbön eller bordsbönen som kunde ju nästan alla utmärkta.

Dem som lekte tillgick så att barnen samlades på en plats där det fanns en stor hög sten, den skulle vara till prädika-stol, sedan ändrades det med

ACC. NR M. 10027: 15.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

en del sittplatser av samlad brödlappar.
Så kom samlingen, en del av barnen
hadde klätt på sig mammans vardags-
kläder, såsom Kjöl i Tröjor och en
blus i husredskläde, och hade en
Psalmbok i den några blommor,
för pojkarne var det nog lite värre med
klädseln, men dom tog vad dom ^{av pappas} kunde
såsom hatt - stövlar - väst - i halsduk
i Hopp eller Känga, och allt skulle gå
med full ansikt, ingen fick skratta eller
föra ljud. Så var tiden inne att börja.
Som Kyrkklockor hadde vi hängt upp
två gamla Bläckbunkar, en större, ä en
mindre, för att det ej skulle vara
lika ljud. Nu tog man en Hopp eller en
pinne i slag ett slag på vardera bon-
nen så var ringningen avslutad.

Nu hadde möjligen någon ett litet
dåligt manns spel, som skulle föreställa
orgel, ä så sjungades det något vad som
härst, nu steg Prästen upp på den höga
stolen, och hadde en stor gammal bok
i handen, som Hoppa hadde han tagit
Hammans stora förkläde på ryggen ä
bander över axlarna, ä så började
han med någon sårs påhittlig bön
och lättsade sedan läsa i den stora
boken, om någon stund så avslutades
denne barnliga andaktsskänd.

På jag nu återstär denne barnadels så
så gärd minnet tillbaka till den höga
stolen vid mitt fordra Barnbarnshem
den jag otaliga gånger stod som Präst
bland mina lekamrater, som nu är
västan alla borta, minnet av detta har ej
vårda tiden borta (Här har vi det nu, 2.)

Barnlekar.

Bland lek saker till barnen så gjorde man skallkon, Typ då man slaktade en gris så franskiljde man kumblåsan, då den var väl rengjord så bläste man upp luft i den sedan man infyllt några ärtor, då den var väl tillkruten så fick den torka väl, den liknade då en gummiball, den var ej ömtålig men den skallade bra om det var många ärtor i den.

En annan

Man förfärdigade en tunn brädlapp i form av en liten spade, på denna fastgjorde man små träpinna sårka ett par linn hängar, som fastsattes med små mörkor (krampor) på denna lapp, men den var ej lätt att dra, då man nu skakade på den lilla spadens så skramlade alla de små pinnarna.

Barnlekar

förestom alla nu medtecknade så fanns det otaliga lekar som man knappast minns mer än namnet på, och ganska vidlöftiga att beskriva, vi hade en som kallades fastuleken en, Pantleken en hoppa Bock, en spela gyste, en pita Bäll, en spela Häggel, väva badmal en leka hund & hare, Vem slår trill, man spelade med stickor, och allt vad man kunde leta upp, de äldre var alltid till hjälp och var ofta Barnens tärningsstare. Inga osedliga eller oanständiga lekar fick förekomma, Inga 'Kyslekar', Kysssa fick aldrig visas eller förekomma varken bland Barn ungdom eller äldre, ty det ansågs för högst osedligt, den 'Kysste' aldrig sin egen små barn.